

Rantarypykkä

Strandgröppa
Phlebia lindtneri

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Rantarypykän itiöemä on alustanmyötäinen, paksu, kumi-maisen sitkeä ja sen pinta on voimakkaan verkkokuvioinen. Itiöemät kasvavat aluksi ryhmissä puoliympyrän muotoisina – pyöreähköinä laikkaina, jotka lopulta kasvavat yhteen. Tuoreena rantarypykkä on rakenteeltaan hyytelösienimäinen ja vetisen harmaa, mutta kuivuessaan se muuttuu kellanharmaaksi. Kuivuttuaan se on pergamenttimainen, irtoa helposti alustastaan, kiertyy rullalle ja on erittäin kova. Rantarypykkä muistuttaa yleistä harmaaorvakkaa (*Phlebiopsis gigantea*), joka on ohut ja jonka pinta ei koskaan ole verkkokuvioinen ja hytyrypykkää (*Merulius tremellosus*), joka on väriltään yleensä oranssi.

Elinympäristö ja levinneisyys

Rantarypykkä kasvaa kuolleella lehti- ja havupuulla, yleensä ranta- ja tulvametsissä vyöhykkeessä, joka toisinaan peittyy veden alle. Suomessa on kaksi rantarypykän kasvupaikkaa, toinen Helsingin Vanhankaupunginlahdella, Pornaistenniemessä ja toinen Kainuussa Puolangalla.

Nykytila ja uhkatekijät

Rantarypykkä on kaikkialla maailmassa hyvin harvinainen, koska runsaslahopuustoisia ranta-alueita, jotka jäävät silloin tällöin veden alle on vähän. Lahopuun väheneminen ja rantarakentaminen vähentävät lajille sopivia kasvupaikkoja. Puolangan kasvupaikka sijaitsee Natura-alueella.

Hoitosuositukset

Suurten kaatuneiden puiden jättäminen rantavyöhykkeeseen ja kausimärkiin paikkoihin lisää rantarypykän elinmahdollisuuksia.

Lähteet

- ArtDatabanken 2010. *Phlebia lindtneri*. [Viitattu 14.9.2011.]
http://www.artfakta.se/Artfaktablad/Phlebia_Lindtneri_1217.pdf
- Eriksson, J, Hjortstam, K. & Ryvarden, L. 1981. The Corticiaceae of North Europe. Vol. 6. Fungiflora, Oslo.
- Kotiranta, H. & Saarenoksa, R. 2000: Orvakat Viikin metsien kätköissä. Teoksessa: Mikkola-Roos, M. & Yrjölä, R. (toim.). Viikki. Helsingin Vanhankaupunginlahden historiaa ja luontoa. S. 92–96. Tammi, Helsinki.
- Kotiranta, H. Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009: Aphyllophoroid fungi of Finland. A check-list with ecology, distribution and threat categories. – Norrlinia 19:1–223.
- Larsson, K.-H. Faktablad: *Phlebia lindtneri* – Strandgröppa. Teoksessa Larsson, K.-H. (red.). 1997. Rödlistade svampar i Sverige - Artfakta. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. 547 s.